

Za gospodarje

Maribor dne 17. maja 1933.

Fr. Wernig:

Kmetijske organizacije in odbori: več idealizma, več ljubezni do stvari!

Marsikateremu strokovnjaku se bo ta poziv zdel nepotreben. V resnici pa je poziv, oziroma uvaževanje poziva v večjem delu naše domovine bolj potrebno, kakor marsikatera prav dobra gospodarska akcija. Vsi vemo, da v bivši Štajerski in tudi na Dolenjskem doslej z delom v kmetijskih organizacijah, in predvsem v zadrugah, ni šlo prav naprej. In celo merodajni strokovnjaki so povsod povdarjali misel, naj se vse pospeševalno delo med kmetiskim ljudstvom opira v prvi vrsti na vzorna poslastva in rejska središča, na zadnjem mestu šele na eventualne gospodarske zadruge. Ti strokovnjaki niso imeli druge neprav. Govorili so iz izkušnje.

Neki preudarni živinorejec, ki je svoj čas dolga leta delal kot kovač na Gornjem Štajerskem, je pri snovanju neke zadruge prav izrazito označil naše prilike in je dejal: »Ne vem, kako bo kaj šlo pri nas. Na Gornjem Štajerskem da, tam že, tam. Kako kmetovalci skupaj držijo, kaka ljubezen ter pripravljenost za medsebojno pomoč je med njimi! A vsega tega pri nas ni. Vsak gleda le nase, drug drugemu smo nevoščljivi.« Zelo poučen in za naše delo merodajen je migljaj tega živinorejca, ki je govoril tudi iz opazovanja in izkušnje.

Vsi čutimo pezo krize in zadolženosti. Resnica je tudi, da je vsak sebi najbližji, toda sebičnost in spekulacija ima svoje meje, ki niso dane samo po naravnih in božjih zakonih in vesti, marveč tudi po posredni gospodarski koristi za vsakega. Kaj pomagajo n. pr. vsa točna poročila in podatki glede dela v živinorejskih organizacijah, ako ne izvršimo vsega dela predvsem iz ljubezni do same stvari, iz skrbi za živino, ako vse

delo usmerimo mogoče le čisto mehanično, po naročilu, na trenutno, morda le osebno korist; ako ne izvršimo vse delo za končni uspeh, ki se ne bo pokazal že v par mesecih ali v enem letu v obliki podpor, ampak mogoče šele v 5 ali 10 letih v lepši in dobičkanosnejši živini! Kako moremo pričakovati končnega uspeha, ako hočemo, da se nam takoj v gotovini plača vsak korak dela za medsebojno pomoč?! Vsaka kmetijska organizacija, ki je postavila svoje delovanje na to minovno, materialistično podlago, je zapisana propasti.

Gospodarski uspehi severnih narodov se v vsem svetu pripisujejo ne predvsem dobičkaželjnosti, ampak njihovi žilavi delavnosti, njihovu delu »radi dela samega«. Tudi mi si bomo zagotovili trajni kmetiski napredek le, če bomo vršili v prvi vrsti vse delo iz idealizma, radi dela samega, v drugi vrsti šele — čeprav so težke življenske prilike — radi kruha in plačila.

Vse preveč smo zadnja leta povdarjali potrebo trgovske, dobičcarske kalkulacije v kmetijstvu. Tudi glede vsakega kmetijskega ukrepa je potreben račun, toda zdaleka ne v oni meri, kakor za trgovca. In v resnici! Če bi tudi kmet dandanes uvaževal povsod izključno le »plat trgovske dobičkanosti«, bi morala polovica kmetov pustiti kmetovanje. Zato me je upravičeno, sicer nekoliko ironično vprašal odlični absolvent kmetijske šole iz šoštanske okolice: »Zakaj strokovnjaki tudi danes glede povzdige kmetijstva ne povdarjajo več tako vztrajno, kakor nekoč: Pri vsakem delu, fentje, svinčnik v roke in računati, samo računati...!«

Razmišljajmo tudi, da smo vse preveč organizirani na širino, na število organizacij, mesto na globino in intenzivnost dela. Predvsem na Štajerskem. Dokle naša kmečka mladina ne bo sodelovala z isto vneto, požrtvovalnostjo in idealizmom v raznih gospodarskih organ-

zacijah in pri kmetijskih akcijah, kakor v raznih pevskih in sportnih prireditvah in pri raznovrstnih igrah, tako dolgo bomo zaostajali gospodarsko, in s tem v zvezi mogoče tudi kulturno za naprednejšimi severnimi narodi. — Marsikaj smo »importirali« iz inozemstva in skušali presaditi v našo zemljo. Marsikaj se je tudi lepo razvilo in je bujno pognalo, toda usahnilo je, ker zemlja ni povsod — bila primerna.

*

Zivinorejska zadruga v Slovenjgradcu v l. 1932.

V tem letu je štela zadruga 93 rodovniških krav in 3 bika. Krav je bilo celo leto kontroliranih 59, pol leta 5, četrt leta 1. Nekontroliranih je ostalo 31, čemur je poleg gospodarskih težkoč vzrok tudi nezavednost članov.

Letni zaključek molzne kontrole je pokazal, da je bila mlečnost kontroliranih krav sledeča: po 1000 litrov mleka je dajalo 2% krav, od 1000 do 2000 litrov 34% krav, od 2000 do 3000 litrov 18% in od 3000 do 4000 litrov 5% krav. Predlanska povprečna mlečnost je znašala 2425 litrov, dočim je lanska mlečnost kontroliranih krav le 1639.50 litrov. To veliko nazadovanje v povprečni mlečnosti je pripisovati temu, ker je mnogo posestnikov-meščanov, ki rede prvovrstne molznice, opustilo molzno kontrolo, dočim so edino okoliški kmetje ostali večidel zadrugi zvesti ter so obdržali le-ti precej dobre rezultate glede molznosti napram letu 1931. Je pa tudi nekaj posestnikov v okolici, ki nočejo voditi molzne kontrole točno, ker se jim ne zdi vredno. Vendar pa danes tukaj povem, da se bo k rodovniškemu premovanju 1934 pripustilo samo krave in zaroč onih starih članov-zadugarjev, kateri bodo imeli točne letne zaključke za dobo 1931 do 1934. Pri med tem na novo sprejetih članih, ki delajo in zapisujejo točno, se bo naravno napravila izjema.

Najnižja mlečnost v zadrugi je bila 417 litrov, najvišja 3690 litrov, povprečna 1636.50 litrov. Lansko leto je določilo načelstvo najnižjo molzno stopnjo na 1400 litrov. Letos pa bomo morali iti nazaj na 1000 litrov. To pa radi tega, ker večina okoliških malih posestnikov s

kravami tudi vozi. Če gremo toliko nazaj, kakor je navedeno, bi bile letos izključene radi slabe molznosti le 2 kravi; če se pa držimo 1400 litrov, pa bi bilo izključiti 10 krav, s čimer pa bi delali krivico marsikateremu članu, ki je prisiljen s kravami delati. Pripominjam, da so izkazale moje krave, čeprav vozim z njimi, lanskega leta 1767 do 1955 litrov mleka ter se radi tega navedeno nazadovanje v molzni stopnji ni izvršilo meni na ljubo.

Pravično bi bilo, da bi se smelo onim kravam, ki delajo, dodati molzne enote pri premovanjih, kakor se doda bikom na obliko enote po molznosti matere. V dnevnik mlade živine je bilo leta 1932 vpisanih oziroma sprejetih za nadaljno reje 3 telice in 5 bikcev. Upam, da bode te bikce, ki bodo sposobni za prodajo, lahko prodali tako ugodno, da se bodo stroški reje izplačali. Sreski kmetijski odbor je vendar tudi vzrejo teh bikcev podprl po predpisanih pogojih. Kmetijski odbor plača za izbranega trimesečnega bikca, potomeca v rodovniškem staležu, 2 Din za 1 kg več, kakor je mesarska cena.

Želeti bi bilo, da se odbira živine prenese čimbolj v hribovite kraje, kjer je naravnih pogojev za vzrejo mlade živine veliko več, kakor v dolini, koder manjka posebno pašnikov. Sicer je v hribih rodovniško delo bolj otežkočeno, vendar se da pri dobri volji in zavednosti članstva izpeljati. Glede eventualnih pojasnil se je obrniti na vodstvo rodovnika, ali na načelstvo zadruge, ali pa na g. Werniga.

Apat Anton, rodovnikar.

*

Kdaj bo krize konec?

Kakor se ob času požara oglasi počasni plat zvona, tako se je že velikokrat oglasil »Slovenski gospodar« o sedajnem težkem in obupnem stanju. Toda poklicnih gasilcev le ni in ogenj krize se razširja čimdalje tembolj plamteče. Napori naših žuljavih rok so zaman. Za naše pridelke ne izkupimo toliko, da bi mogli skromno oskrbovati svojo družino, plačevati davščino ter si vsaj za silo dali orodje popraviti. Kaj novega nabaviti že malokdo more, zlasti tisti ne, ki ga je kriza zagrabil tako ob za-

četku. Poznam dobre in skrbne gospodarje, kateri so bili pred par leti brez vsakega dolga, zdaj pa so prišli ne po lastni krivdi v tako obupen položaj, da vsak povprašuje: »Kaj bo? Kaj bo?« — Kaj pomaga zaščita z ozirom na nekatere dolgove, ko pa se obrestni in morebitni iztirjevalni stroški, ako jih plačati ne moreš, pripišejo h glavnici, tako da čimdalje ležeš globlje v dolgove.

Vsled našega obubožanja čutijo krizo in pomanjkanje denarja vedno bolj tudi naši obrtniki, ker jim ne moremo dati potrebnega zaslužka. O kmetiskem zaslužku pa niti ne moremo govoriti. Vzemimo živino. Zadnje mesece je bila velika težava s krmljenjem živine, ker je splošno manjkalo krme. Če si kljub vsemu pomanjkanju redil živinče dve leti, pa si za njega dobil komaj toliko, kolikor si dobil pred dvema letoma za tele. Kako naj potem kmet izhaja? Ista stvar je pri vinu, ki nima cene, obdelovalni stroški za vinograd pa so veliki. Kakšni so davki, vemo vsi. Zato pozivamo merodajne činitelje, da se z vso odločnostjo zavzamejo za izboljšanje današnjega položaja vsaj toliko, kolikor se da v mejah naše države. Ohljub in nasvetov je bilo že dovolj, sledijo naj dejanja.

Kmet iz brežiškega okraja.

Ljudski pravnik.

Pristojbine za napravo kupne pogodbe in pridobitev mlinarske obrti. B. J. Dr. V. p. C. — Kupili boste umetni mlin za kupnino v znesku 450.000 Din in vprašate, koliko bo znašal desetek ter drugi stroški. Vprašate tudi, kako boste dobili dovoljenje za mlinarsko obrt. — Za kupne pogodbe na nepremičnine je treba plačati pri pristojni davčni upravi za državno prenosnino 4% in za banovinsko prenosnino 1½%, to je skupno 5½% kupnine, kar bi znašalo v Vašem primeru znesek 24.750 Din. Sestava kupne pogodbe znaša po notarski tarifi 3700 Din, zemljiškoknjižni predlog za prenos lastnine pa 1500 Din, kolektivina in ostali stroški pa še približno 500 Din. Seveda Vam pa more odvetnik, kjer boste delali pogodbo, stroške primerno znižati. V tem slučaju boste plačali le dogovorjene stroške. Po

zakonu o obrtih je mlinarska obrt rokodelska obrt, to je taka obrt, glede katere je potrebna posebna strokovna izobrazba. Mlinarsko obrt smete izvrševati šele, ako dokažete strokovno izobrazbo, ki ste jo dosegli z učenjem in s praktičnim delom. Ako boste izvrševali mlinarsko obrt na tvorniški način, Vam ne bo treba dokazati strokovne izobrazbe. Vaša mlinarska obrt pa bo tvorniška (industrijska) obrt, ako boste izdelovali, oziroma predelovali žito na stalnem kraju z uporabo delitve dela in če boste zaposlovali večje število delavcev, vršili delo redno ob uporabi motorne sile in proizvajali izdelke na zalogo, ali po naročilu v večjem obsegu. Obrnite se glede izdaje pooblastitve za izvrševanje mlinarske obrti na svoje pristojno srezko načelstvo, ali pa zaupajte vso zadevo odvetniku, kjer boste napravili kupno pogodbo.

Razna obvestila.

Sprejemni pogoji za šolsko leto 1933-1934. Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolske leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 57 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami. — Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Sprejme se tudi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujoči). Mesečna vzdrževalnina znaša od 25 do 300 Din in se določi individualno po premoženjskih razmerah prosilcev. Prošnje za sprejem (kolek 25 Din) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: krstni list, domovnico, odpustnico odn. zadnje šolsko spričevalo, spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole, obvezno izjavo staršev, odnosno varuha, da bodo krili vse stroške šolanja. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko štipendijo ali štipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka

ter gospodarskega stanja staršev in izjavo, da ostanejo po končanem šolanju na domači kmetiji. Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

Podpora za vzdrževanje učencev kmetijskih šol in učenk kmetijskih gospodinjstev. Sreski kmetijski odbor v Slovenjgradcu bo iz svojega proračuna za leto 1933 v šolskem letu 1933-34 prispeval za obisk naših kmetijskih in gospodinjstev šol po 100 Din mesečno za 4 učence in 1 gojenko. Učenci oziroma učenke naj pravočasno vložijo lastnorčno pisane prošnje z vsemi potrebnimi dokumenti radi dodelitve podpore na naslov sreskega kmetijskega odbora v Slovenjgradcu. Pripominja se, da bo tudi banska uprava podpirala zlasti one učence, katere izbere kmetijski odbor. Banska uprava bo prispevala isto svoto, kot sreski kmet. odbor; prav toliko pa morajo plačati stariši učencev in učenk. Pripominja se še, da bo sreski kmetijski odbor naklonil podporo samo proti zjamčenji obvezi in pod pogojem, da obiskovalec kmetijske šole po končanem šolanju ostane na domačem posestvu in se posveti le kmetijstvu. Ako bi prejemnik podpore ne izpolnil pogoja in ne bi ostal doma, oziroma ne bi se bavil praktično v kmetijstvu po dokončanem šolanju bi moral povrniti kmetijskemu odboru vse stroške svojega šolanja.

II. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o stanju hmeljskih nasadov. Zalec v Savinjski dolini, dne 10. maja 1933. Pri precej ugodnem vremenu se v hmeljskih nasadih nadaljuje prvo, in deloma že tudi drugo privezovanje mladih poganjkov, ki se krepko razvijajo. Obče se opazuje, da hmeljarji letos z večjo vnemo in z večjim veseljem izvršujejo vsa dela kakor v minulih letih. Gnojenje s hlevskim in umetnim gnojem se pravilno izvršuje. — Te dni so se razprodali zadnji preostanki letnika 1931 in sicer po 15 Din za 1 kg. Na odrešitev pa še čakajo ostanki letnikov 1930 in 1929. — Hmeljarsko društvo va Slovenijo.

Cene in sejmska poročila.

Živinski sejem v Mariboru 10. 5. 1933. Na ta živinski sejem je bilo prignanih 74 konj, 9 bikov, 122 volov, 306 krav in 22 telet, skupaj 473 glav. Cene so bile naslednje: debeli voli 4 do 5.25 Din, poldebili voli 3 do 3.50, voli za rejo 3 do 3.75, biki za klanje 3.50 do 4, krave za klanje debele 2.75 do 5.25, krave plem. 1.50 do 2.50, krave za klobasarje 1.50 do 2, krave za molžo 2 do 2.25, breje krave 2 do 2.25, mlada živina 3.75 do 5.30 in teleta 4 do 5 Din za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 246 glav.

Cene mesu v Mariboru so bile naslednje: volovsko I. vrste 12 Din, volovsko II. vrste 6 do 8 Din, meso bikov, krav in telet 5 do 7 Din, telečje meso I. vrste 12 do 14 Din, telečje II. vrste 6 do 8 Din in sveža svinjina 10 do 16 Din za 1 kg.

Mariborski svinjski sejem 12. V. 1933. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 309 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 100 do 120 Din, 7—9 tednov stari 150 do 200 Din, 3—4 mesece stari 250 do 350 Din, 5—7 mesecev stari 450 do 550 Din, 8—10 mesecev stari 600 do 650 Din, 1 leto 750 do 900 Din, 1 kg žive teže 7.50 do 8 Din, 1 kg mrtve teže 10.50 do 12 Din. Prodanih je bilo 182 komadov.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 13. maja 1933 so pripeljali špeharji 38 komadov zaklanih svinj in je bilo svinjsko meso po 12 do 13 Din, špeh 13—14 Din. Kmetje so pripeljali 19 voz sena po 50—65, 3 voze otave po 55—65, 4 voze slame po 40—50, 13 vozov krompirja po 0.75—1.25 (italijanski po 7—8), 27 vreč čebule po 2—2.50 (česen po 8—10). Karfijola je bila po 4—8, hren 6—8, solata 0.50—1.50, špargelj 2—4 Din (1 kg 16 Din), grah 6—9 Din. Jabolka 3—7, suhe slive 6—8, celi orehi 7—8, luščeni 24—26 Din. Pšenica 1.75—2, rž 1.50—1.75, ječmen 1.50, koruza 1.25, oves po 1 Din, proso 1.50, ajda 1.50, fižol 1.75 do 3 Din. Smetana 10—12, mleko 2—2.25, surovo maslo 24—26, jajca 0.50—0.75. — Na trgu je bilo 120 kokoši po 20—25 D, 706 piščancev po 30—65, 8 rac po 20—30, 24 kozličkov po 50—80 Din, 6 jagnjet po 60—90 Din.

**Zahtevajte povsod
»Slovenskega gospodarja«!**